

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ В ЛУГАНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Україна, як і інші країни світу, активно здійснює зовнішньоекономічну діяльність. Завдяки імпорту країна закуповує відсутні в достатній кількості енергоносії, необхідні товари народного споживання, новітні техніку і технології. Проте, проведення українськими підприємствами експортних операцій свідчить про конкурентоспроможність і затребуваність вітчизняних товарів та послуг на світовому ринку.

Ретельний аналіз сучасного стану зовнішньої торгівлі товарами та послугами України, зокрема, з країнами Європейського Союзу, проводили Т.Л. Вишинська, О.В. Генералов, І.М. Севрук [1] та Т.О. Тохтамиш, О.А. Ягольницький, М.А. Овчиннікова [2]. Проте, стан та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі у ще донедавна експортоорієнтованих регіонах України, які постраждали від активних воєнних дій та окупації частини своєї території, досліджено не в повній мірі.

Незважаючи на те, що Україна багата природними ресурсами, має недорогу висококваліфіковану робочу силу, повністю використовувати свої переваги на міжнародному ринку вона ще не може. Так, сальдо зовнішньоторговельних операцій товарами за 2018 р. було від'ємним (як і всі останні роки), і складало –9801,1 млн. дол. США. Натомість, зовнішня торгівля послугами мала позитивне сальдо, яке дорівнювало в 2018 р. 6048,6 млн. дол. США [3].

Зовсім інші результати щодо зовнішньої торгівлі Луганщини товарами та послугами.

Луганська область, яка постраждала від воєнних дій на своїй території, в минулому була потужним промисловим регіоном і експортувала товарів значно більше, ніж потребувала за імпортом. Так, у довоєнному 2013 р. область мала сальдо у розмірі 1694,1 млн. дол. США і займала 4 місце з 27 регіонів України. А вже через 5 років, у звітному 2018 р., сальдо зовнішньої торгівлі товарами на Луганщині було негативним і складало – 82,0 млн. дол. США. Зауважимо, при цьому, що регіон посів вже 21 місце з наявних 25-ти [3].

Динаміку експортно-імпортних операцій товарами Луганської області за 12 останніх років представлено на рис. 1.

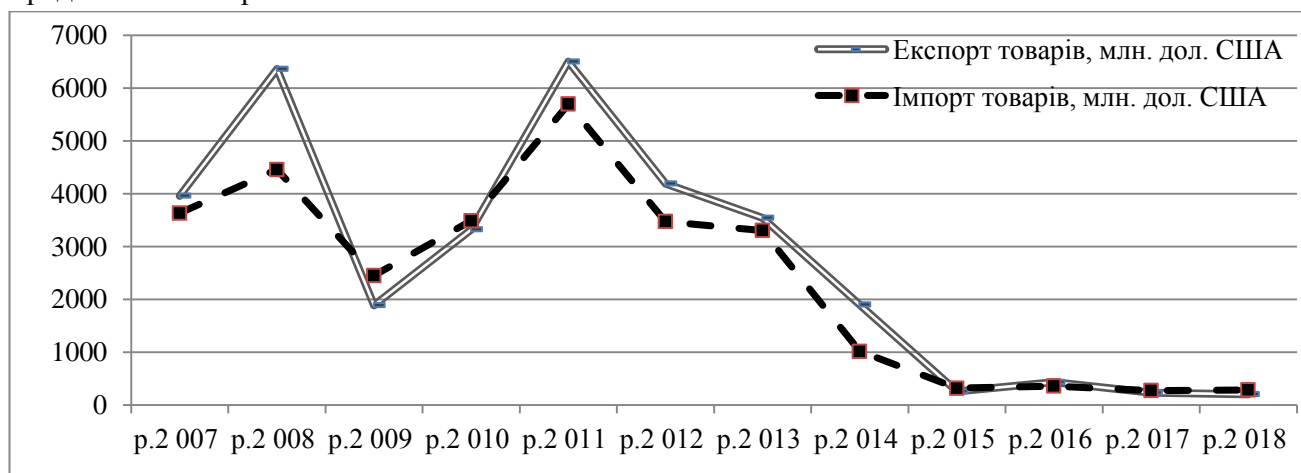

Рис. 1. Динаміка обсягів зовнішньої торгівлі товарами Луганської області за 2007-2018 рр.

Наочно рис. 1 підтверджує, що раніше регіон (за виключенням посткризового 2009 р.) активно експортував товари, маючи позитивне сальдо з зовнішньої торгівлі. На сьогодні обсяги експорту товарів у порівнянні з найкращими для регіону 2008 та 2011 роками, зменшилися у 30 разів. Обсяги імпорту товарів також суттєво знизилися.

Основними країнами, до яких експортувалися товари з Луганщини, були: Російська Федерація (понад чверті всього обсягу експорту товарів), Польща та Білорусь. Головним постачальником товарів за імпортом, як це не дивно, була Російська Федерація (майже 65% від всього обсягу імпорту), на другому місці – Китай (лише 3,6%) [4, с. 3-4]. Коефіцієнт покриття експортом імпорту у 2018 р. склав 0,71.

Луганська область експортувала у 2018 р. такі види товарів (за Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності – УКТЗЕД): масу з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів (аж 45,1%), продукцію хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості, а також жири та олії тваринного або рослинного походження. Товарна структура імпорту регіону складалася, перш за все, з мінеральних продуктів (палива. нафти) та маси з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів [4, с. 5-7].

Що стосується зовнішньої торгівлі послугами Луганської області, то у 2018 р. було досягнуто позитивне сальдо у розмірі 1,5 млн. дол. США, але це не сприяло покращенню рейтингу регіону. Він так і залишився на останніх місцях. Коефіцієнт покриття експортом імпорту послуг становив 1,1.

Серед країн-покупців послуг виділяють: Казахстан (32,6% від загального обсягу) та Російську Федерацію (31,8%). Найбільше луганчани імпортували послуги з Російської Федерації (53,2%) та Узбекистану (5,2%) [5; с. 3].

У 2018 р. експортувалися, насамперед, ділові послуги, а саме: наукові і технічні (3/4 від загального обсягу) та транспортні послуги (7,4%). Водночас, регіон імпортував послуги, переважно пов'язані з подорожами (37,1%) та ділові послуги (в частині професійних та консалтингових, а також наукових та технічних) (14,0%) [5, с. 4].

Отже, аналіз стану зовнішньої торгівлі Луганської області свідчить про те, що регіон, який відчуває на собі воєнну агресію з боку Росії, активно торгує з нею товарами та послугами. Ситуація, що склалася сьогодні в регіоні, дає поштовх до структурної перебудови його економіки та переорієнтацію на торгівлю інноваційною продукцією та висококваліфікованими послугами з іншими країнами, і в першу чергу, з Європейським Союзом.

Є всі підстави стверджувати, що Луганська область для свого подальшого розвитку має ефективно використовувати свої природні, трудові та фінансові ресурси, створюючи умови для поліпшення інвестиційного клімату і залучаючи інвестиції у високотехнологічні галузі економіки.

Список джерел:

1. *Сучасний стан зовнішньої торгівлі товарами в Україні / Т.Л. Вишинська, О.В. Генералов, І.М. Севрук. ScienceRise, 2015. № 3/3(8). С. 41–45.*
2. *Тохтамиш Т.О., Ягольницький О.А., Овчиннікова М.А. Аналіз зовнішньої торгівлі товарами та послугами України з країнами Європейського Союзу. Глобальні та національні проблеми економіки, 2018. Вип. 23. С. 44-50.*
3. *Державна служба статистики України: веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.*
4. *Зовнішня торгівля товарами Луганської області у січні-грудні 2018 р.: експрес-випуск / Головне управління статистики у Луганській області: Северодонецьк, 2019. 7 с.*
5. *Зовнішня торгівля послугами Луганської області у 2018 р.: експрес-випуск / Головне управління статистики у Луганській області: Северодонецьк, 2019. 4 с.*